

OD REDAKCJI

W trafiającym właśnie do rąk Czytelników numerze „Forum Pedagogicznego” szczególne miejsce zajmuje problematyka inności i Innego. Wprowadzeniem do rozważań na ten temat jest tekst autorstwa Edwarda Gigilewicza. Historyk z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nakreślił w nim obraz pluralizmu kulturowo-religijnego, jaki wyróżniał I Rzeczypospolitą. Autora interesuje przede wszystkim postawa mniejszości narodowych i religijnych wobec przyjaznej i otwartej polityki państwa polskiego. Rzetelna wiedza historyczna na ten temat pomaga nie tylko ustrzec się przed tolerancją płytko rozumianą, lecz również kształtować naprawdę afirmacyjne podejście do inności drugiego człowieka.

Maria Boużyk przeprowadza w drugim artykule tego numeru dogłębną analizę tego, kim jest Inny i kiedy można uznać go za swojego. Podstawą jej rozważań jest klasyczna filozofia tomistyczna. Mimo specyfiki językowej, charakteryzującej ten nurt współczesnego filozofowania, warto zapoznać się z tym opracowaniem chociażby ze względu na wnioski, jakie wysnuwa na koniec autorka. Twierdzi mianowicie, że „w rozpoznaniu osobowej tożsamości **Innego** tkwi źródło utwierdzenia **mojej** tożsamości, a rozumienie siebie i afirmacja tego, kim jestem, otwiera człowieka na nowe bogactwo drugiego człowieka, na inność kultur czy narodów” (podkr. autorki). Zgodnie z tymi słowami między własną tożsamością a poznaniem inności drugiego człowieka (czy to w wymiarze indywidualnym – drugi człowiek, czy grupowym – inny naród) zachodzi relacja zwrotna: poznaję siebie samego tym bardziej, im głębiej otwieram się na drugiego, i *vice versa* – otwieram się na drugiego tym bardziej, im głębiej poznaję siebie samego. Z pedagogicznego punktu widzenia oznacza to, że budowanie własnej tożsamości jest możliwe jedynie w oparciu o spotkanie z Innym i konfrontację z jego innością.

Za zachętę do takiej konfrontacji, oczywiście w sensie naukowym, należy uznać pracę Sebastiana Taboła. Autor w kalejdoskopowym skrócie przedstawia stan i dorobek czeskiej i polskiej filozofii wychowania. Opracowanie to stanowi cenne źródło informacji, zwłaszcza na temat

ewolucji myślenia pedagogicznego u naszych południowych sąsiadów. Dostęp do danych faktograficznych przedstawionych w artykule jest u nas dość utrudniony.

W dziale „Colloquia” znalazły się dwa teksty. Pierwszy to opracowanie ukraińskiej badaczki Nadezhdy Fedchyshyn, która – jeśli można tak powiedzieć – specjalizuje się w pedagogice Herbarta. Przedmiotem jej rozważań jest wizja kształcenia adeptów sztuki nauczycielskiej, a w szczególności rady Herbarta i jego następców – herbartystów – na temat kierowania procesem nauczania i uczenia się. Autorka rekonstruuje nietuzinkową i współcześnie niesłusznie zapomnianą koncepcję pedeutologiczną Herbarta, który sam wcielał ją w życie w latach 1809-1833, prowadząc w Królewcu Instytut Dydaktyczny, a następnie Seminarium Pedagogiczne. N. Fedchyshyn śledzi rozwój tej inicjatywy kształcenia nauczycieli na podstawie rosyjskiej, ukraińskiej i niemieckiej literatury przedmiotu. Mimo upływu czasu kwestia właściwego przygotowania do zawodu nauczyciela nie straciła na aktualności. Co więcej, w naszych czasach stała się jeszcze bardziej paląca niż kiedykolwiek. Być może konfrontacja z jakże odmienną przeszłością natchnie zainteresowanych Czytelników nowymi pomysłami.

W drugim artykule tej części Anna Fidelus opracowała w języku angielskim temat barier, utrudniających readaptację społeczną byłych skazanych. Zjawiskiem, które szczególnie interesuje autorkę, jest stygmatyzacja. Jej zdaniem osoby z rejestru karnego zawsze były ofiarami społecznej dyskryminacji, niezależnie od pozytywnych zmian, jakie nastąpiły w ich zachowaniu pod wpływem pobytu w ośrodku odosobnienia. Stygmatyzacja nie tylko nie wspiera przeobrażeń, które dokonały się w byłych więźniach, lecz wprost przeciwnie – komplikuje, a niekiedy nawet całkowicie uniemożliwia im tworzenie nowego obrazu siebie. W tym kontekście A. Fidelus przedkłada pewne propozycje rozwiązań, które warto przemyśleć.

W części zatytułowanej „Debiuty” ukazuje się studium Bartosza Koziańskiego poświęcone edukacji mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce. Autor nie tylko przedstawił dane statystyczne dotyczące rozpowszechnienia szkolnictwa mniejszościowego w naszym kraju, lecz

również scharakteryzował jego główne problemy i wyzwania. Na tej podstawie sformułował pod koniec swoich rozważań kilka postulatów odnośnie do spójności polskiej polityki edukacyjnej wobec mniejszości narodowych i etnicznych.

Tom zamykają działy „Recenzje” i „Kronika”. W tym ostatnim zebra-
ne zostały materiały poświęcone przedwcześnie zmarłemu ks. dr. Kazi-
mierzowi Franczakowi SDB. Był on pracownikiem Wydziału Nauk Pe-
dagogicznych UKSW, a wcześniej Salezjańskiego Instytutu Wychowania
Chrześcijańskiego i Instytutu Pedagogiki im. św. Jana Bosko na Wydziale
Nauk Humanistycznych UKSW. Wszystkich nas zaskoczyła jego choroba
i nieoczekiwane odejście do Pana. Niech to wspomnienie przyczyni się do
uwiecznienia pamięci o naszym Koledze i Współbracie.

Dariusz Stepkowski